

Domnul Șimon

De **George Schimmerling**

Gyuri a înțeles că în viața lui s-a produs o schimbare în momentul când și-a luat diploma de absolvire. Dar de ce vorbesc la persoana a treia? Căci despre mine e vorba. Și despre domnul Șimon. Mai ales despre domnul Șimon.

Deci, am simțit că viața mea a luat o nouă turnură atunci când mi-am căpătat diploma. Dintr-o dată, valoarea pe piață mi-a crescut ca a unei companii de IT după un exit reușit. În primul rând, vecinii din cartier au încetat să-mi mai vorbească cu *băi ori tu ăla*. Unii au început să-mi zică direct domnu injiner. Parcă și intonația le era alta. A doua schimbare a fost că am început să primesc invitații la ceai. Când am făcut o socoată simplă și am deschis parantezele, am înțeles că numitorul comun al tuturor celor ce mă invitau era că aveau fete de măritat.

Nu degeaba mi-au spus profesorii că diploma asta îmi va deschide multe uși. Uite nici măcar nu se ștersese bine cerneala de pe semnătura decanului și ușile astea începuseră deja să zdrăngăne din balamale.

În comunitatea noastră regulile erau clare. O fată cu zestre ia un băiat cu diplomă. În felul ăsta băiatul devine părtaș la zestre iar fata la diplomă. Troc reciproc avantajos. Și în

cea ce privește diplomele există o ierarhie bine stabilită. Medalia de aur e un doctor. Medalia de argint e un avocat. Dacă i-ai scăpat pe ăștia, atunci te mulțumești cu un inginer. Premiul de consolare.

În anul ăla terminaserăm trei. Doi de Gyuri și un Tibi. Dar unul din Gyuri era deja cuplat cu Laura, o frumoasă doctoriță, așa că în acel an piața se redusese doar la un Gyuri și un Tibi.

Când au venit primele invitații nu prea știam cum să reacționez. Succesul meu la fete fusese foarte limitat și niciodată în calitate de pretendent la însurătoare. Eram ca un june ori o junincă la primul său târg.

Ritualul era în linii mari același. Cumpăram din piață un buchet de flori. Lalele, garoafe ori trandafiri. Aveam grijă doar să nu mă încurc și să iau din buchetele pentru înmormântări. Era important că florile astea să aibă culori neutre și să fie cinci fire, ăsta era numărul care se potrivea cel mai bine la vasele comuniste de deasupra televizorului. Sunam la ușă, părinții ei mă poșteau înăuntru după care se retrăgeau să ne lase un pic de intimitate controlată. Atunci era un mic moment de stinghereală care din fericire nu dura prea mult, căci peste puțin timp auzeam o bătaie în ușă și părinții își făceau reintrarea triumfală, însoțiți de o tăviță de lemn pe care se lăfăia, generoasă, o porție de gem de fructe proaspete. Neapărat, țineau să-mi precizeze, făcut de mânuțele fetei. Acela era momentul meu hedonist când abandonam fata și mă repezeam năvalnic pe dulceață ca un urs ieșit dintr-o prelungită hibernare.

Am mâncat foarte multă dulceață în vara aceea. Gemul de zmeură era preferatul meu. Pentru un gem de zmeură eram gata să revin. Urma gemul de cireșe. Sau de caise. Orice, dar nu gem de prune, căci ăla era singurul care se găsea pe rafturile altminteri goale din comerțul socialist. Era bun la constipație, dar rău la consumație.

Domnul Șimon era magazionerul cantinei Comunității. Avea un birou mic și destul de înghesuit la intrarea în clădire. Când treceam pe lângă birou mă lovea un miros puternic și apăsător de pește. Atât de tare era mirosul că se impregnase și în domnul Șimon.

Acolo m-a invitat domnul Șimon într-o amiază.

-- Gyuri, să știi că eu m-am interesat de tine. Pari tu, cam *nebăh*¹, dar ești băiat bun. Mie Dumnezeu mi-a dăruit o fată. Aș vrea să o cunoști.

Am cam ezitat. Pe de o parte eram convins că și fata domnului Șimon face un gem bun. Pe de altă parte, erau niște meciuri foarte interesante la Campionatul Mondial de fotbal în vara aceea.

Domnul Șimon părea să nu înțeleagă cauza adevărată a îndoielilor mele.

-- Gyuri, acum că ești inginer cu diplomă, a venit vremea ta. Toate au timpul lor - așa scrie în Tora. E o vreme pentru pace și o vreme pentru război. O vreme pentru studiu și o vreme ca să-ți întemeiezi o familie. Haide să o cunoști pe Miriam. Cred că o să-ți placă. Dumnezeu mi-a dăruit-o târziu, atunci când credeam că nu mai pot avea copii. E ea mai plinuță și tu mai pirpiriu, dar Dumnezeu stă sus și împerechează jos. Nebănuite sunt căile Lui. Acordă-i o șansă. Și să știi că Miriam a mea se pricepe la gătit. E un lucru important. Că doar n-o să mănânci toată viața la cantină. Și e la fel de important ca să se simtă apreciată pentru asta. De o să-ți placă, aruncă-i te rog o vorbă bună.

Mi-a făcut prietenește cu ochiul și m-a condus la ieșire. Dar acolo, în pragul ușii, a mai ținut să adauge ceva.

-- Și încă un lucru. Acum două săptămâni a fost la noi Tibi. Îl știi pe Tibi? Inginer ca și tine, familie bună ca a ta. A terminat și el anul ăsta. Dar Tibi a făcut o greșală fatală. I-a spus că-i place muntele. Ba i-a propus să meargă împreună pe munte cu cortul. Dar lui Miriam nu-i place muntele. Mai ales cu cortul. Ea e o fată crescută la șes. Și, în plus, un băiat de familie nu invită o fată de familie să meargă singuri, înainte de *zivug*²!

I-am zis că nu are de ce să se teamă. Nu sunt mare amator de munte, cu atât mai puțin de întins cortul acolo. Dar nu mi-a plăcut nici că fusesem a doua opțiune. Al doilea pe listă. Și atunci când acea listă conținea doar două nume, asta însemna că eram ultimul.

M-am eschivat. Dar domnul Șimon nu era obișnuit să renunțe ușor. Mă pândea mereu în fața cantinei la prânz.

-- Mie-mi place să spun lucrurilor pe nume dar și pe prenume. Dacă nu ești pe invers, atunci a venit vremea să cunoști o fată evreică. Să nu te prindă vreo *shikse*³. Știi idiș?

Nu știam idiș, însă cuvântul *shikse* mi se părea cunoscut. Dar ceea ce m-a convins definitiv, a fost când m-a chemat la el în birou înainte de intrarea în Shabat.

-- Să știi, Gyuri, că nu insist doar pentru mine. Și pentru nevastă-mea, Dumnezeu s-o aibă în grija Lui. Știi, eu sunt din Satu Mare. Suntem Satmar, de cinci generații. Acolo m-

a prins războiul. De acolo am ajuns la Auschwitz. Când am revenit, eram singur. O lumânare în bătaia vântului. L-am apostrofat pe Dumnezeu. De ce Doamne? Părinți, bunici, cinci frați și acum singur. Eu l-am certat, EL nu mi-a răspuns. Așa că l-am abandonat. Cinsprezece ani nu m-am mai dus la *shil*⁴. Mă tot chemau, dar eu nu m-am dus. Mi-am dast jos kipaua. Până am întâlnit-o pe Hova-Ruhăle. Ea era din Budapesta. Tot singură a revenit din cuptoare. Acum eram două lumânări. Nu a fost dragoste la prima vedere. Poate nici la a doua. Dar a fost mult respect. Și înțelegere. Știi, uneori în viață nu trebuie să simți fluturi în stomac. Ajunge și o buburuză. Și știi ce mi-a zis ea? Poate că tu nu ești doar o lumânare oarecare, Șimon. Dumnezeu te-a lăsat în viață cu un scop. Tu ești *shamashul*. Acela care aprinde celelalte lumânări. Așa mi-a zis Hova-Ruhăle, Binecuvântată să-i fie amintirea ! Zece ani am îngrijit-o, până ce anul trecut s-a prăpădit.

În după amiaza aia am întâlnit-o pentru prima oară pe Miriam. Avea o figură care se putea uita ușor. Dar în ceea ce privește talentele ei culinare, domnul Șimon avusese dreptate. Am aprins lumânările de Shabat, pentru prima oară în viața mea. N-am stat mult, patruzeci de minute măsurate pe ceas. Ca un băiat de familie la o fată de familie. La plecare, ea m-a întrebat cam ce pasiuni am.

-- Vreau mai întâi să-ți spun ce nu-mi place. Nu-mi place să merg cu cortul pe munte – A zâmbit. Știa că fusesem învățat să spun asta. Dar dacă totuși vrei să știi ce-mi place, apăi îmi place să citesc. Nichita, Breban, Blandiana, toate astea care apar în tiraj mic și nu prea le prind la librărie. Și îmi place cum gătești!

Am revenit la Miriam în vara aceea de câteva ori. Nu simțeam fluturii în stomac. Dar mi-am amintit ce-mi spusese domnul Șimon. Uneori e de ajuns să simți și o buburuză.

Pe la începutul lui septembrie, domnul Șimon m-a invitat în biroul lui. Mi-a dat mâna prietenește, apoi s-a dus în spatele biroului de unde a scos un pachet învelit în hârtie lucioasă.

-- Uite astea sunt pentru tine. Exact ce ai vrut – Breban, Nichita, Ana Blandiana. Și suplimentul – Thomas Mann, Muntele vrăjit. Am rămas mut de uimire, iar el mi-a făcut cu ochiul. În vremurile astea, cu un kilogram de carne kosher poți obține multe. Știi, Gyuri, am ajuns la 60 de ani și acum am intrat prima oară într-o librărie. Și am vrut să-ți spun încă ceva. Să știi că Miriam te simpatizează. Și dacă ea te place, te plac și eu. Mă bazez pe instinctele ei.

Am stat mai mult pe acasă să savurez cărțile. Erau într-adevăr marea mea pasiune. Volume la care nu credeam că voi putea ajunge vreodată. Vizitele mele la Miriam s-au mai rărit. Dar am găsit-o întotdeauna la fel de caldă și de atentă. Însă relația noastră nu înainta nicăieri. Iar mie îmi era teamă că domnul Șimon va observa asta.

Într-adevăr a observat în prag de iarnă. Avea un aer abătut.

-- Gyuri, tu ești tânăr, mai poți trăi câțiva ani în cărți. Mie ceasul a început să-mi bată de apus. Și tare mult mi-aș dori să am o nepoată. O aștept pe Hova-Ruhăle...

L-am reîntâlnit peste câteva săptămâni. De data asta parcă era mult mai volubil. Mi-a zâmbit ștregar. În mână ținea un pachet, mai voluminos ca primul.

-- Vreau să-ți înnoiesc proviziile. Știi, de când merg pe la librărie, am început să citesc și eu. Copilăria mea n-a fost grozavă. Nici tinerețea. Dar acum, prin cărțile astea, pot să o trăiesc și pe a altora. E ca și cum aș câștiga o viață suplimentară. Iar cărțile astea m-au învățat un lucru. Că dragostea cu forța nu se poate, oricât ai vrea. Poate tu și cu Miriam nu sunteți sortiți să fiți împreună. Ți-am zis că El stă sus și împerechează jos. M-aș bucura ca atunci când o să-ți vină vremea și vei lua o fată, să fie de-a noastră. Că vaca și nevasta e bine să le iei de la tine din sat, așa spune o vorbă din bătrâni. Iar dacă o să te întorci din sat cu mâna goală, încearcă și în satul vecin. Iar dacă nu găsești nici acolo și până la urmă ai să iei o shikse, cred că Dumnezeu îți va accepta alegerea. *Numai să fie o shikse cu suflet de hasidă.*

Am sunat-o pe Miriam chiar în aceeași seară. Nu mi-a răspuns. Doar după câteva luni am aflat de la domnul Șimon motivul.

-- Miriam va pleca în America. Se va căsători acolo cu un băiat bun, de la yeshivă. hasid Satmar. Va trăi printre ai noștri, chiar dacă impozitele le plătește la americani.

-- Cum e băiatul? - Am întrebat.

-- Nu știu, nu l-am cunoscut. Dar am cunoscut trunchiul. L-am scris o scrisoare prietenului meu Rabinul Mendel din Kotzk. L-am întrebat dacă nu știe un băiat bun pentru fata mea. Unul care să ne ducă neamul mai departe. Mi-a răspuns imediat. Mi-a zis că știe un băiat tare bun. Și dacă o fi și dragoste, cu atât mai bine. Doar că băiatul nu are diplomă. E ceasornicar. Cu diplomă, fără diplomă, ce contează asta, i-am răspuns. Parcursul unui om nu e drum drept și viața nu e contabilitate ca în caietele mele unde doi și cu doi să facă patru. Dacă este armonie adevărată doi și cu doi vor face unu. Asta

contează. Apropos, fraza asta am citit-o tot în cărțile tale. Acum o lună au venit părinții lui din Brooklyn. Bineînțeles i-am invitat la noi să ne cunoaștem. După a doua porție de gem mi-au zis că le place de Miriam. Și că așa gem de prune bun, ei n-au mai mâncat niciodată. I-au trimis chemare în America să-l cunoască pe Wolf, că așa-l cheamă pe băiat. Dacă toate merg bine, anul viitor, Miriam va deveni doamna Wolf. Vino miercuri la gară să-ți iei rămas bun de la ea. Ba nu, mai bine nu. Nu veni. Nu e bine ca omul să plece cu inima grea. Să nu mai privească înapoi, precum soția lui Lot. Să citești cărți e bine, Gyuri. Dar la fel de important e să cunoști și Cartea. Cartea noastră, Tora.

Ne-am îmbrățișat îndelung. Și pentru prima oară, parcă am simțit că domnul Șimon miroase altfel. Un miros fin, vanilat. Miros de filă.

Apoi am plecat și eu din țară. Nu am mai știut nimic despre Miriam și nici despre domnul Șimon. Am revenit în Timișoara după câțva ani. Birouașul domnului Șimon din curtea cantinei nu mai exista. Nu mai exista nici domnul Șimon. Dar Dumnezeu i-a împlinit ultima rugămintă.

A apucat să-și țină în brațe prima nepoată...

O fată...

Hova-Ruhăle...

*****

1. neajutorat(idiș) [↵](#)
2. predestinare(idiș) [↵](#)
3. neevreică (idiș) [↵](#)
4. sinagogă(idiș) [↵](#)